

אחרי - קדושים
תשפ"ה

גיליון בית ארזים

גיליון מאסף דברי תורתם של
רבותה"ק לבית בוטשעטש
ושאר חכמי רומניה וגאוניה

פניני "יד יוסף"

פנינים נבחרים מתורתו של הרב"ק רבי יוסף אהרן מבוטשעטש
זי"ע, המכונה: דער קליינער בעל שם מבוטשעטש [בעל
שם קטן מבוטשעטש], מעובד באופן השווה לכל נפש

מיתת שני בני אהרן על ידי שהמשיכו את אור יום הכיפורים לשאר ימות השנה

וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן
בקרבתם לפני ה' וימתו (ויקרא טז, א)

יש לרמז בזה, כי הנה 'לפני ה' מורה על עבודת
יום הכיפורים, וכדברי הכתוב (ויקרא טז, ל) 'כי ביום
הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם
לפני ה' תטהרו', והיינו כי נדב ואביהו לצד עוצם
תשוקתם ורב חמדתם בלב בוער ברפשי אש
להתקשר לאור העליון, השתדלו והתאמצו
להמשיך את אור הקדושה של יום הכיפורים
לכל ימות השנה, להאיר להם אור זה בתמידות.
ועל כן 'וימותו', כי כלתה נפשם לצד גודל
השתוקקות האור, כי אי אפשר לסובל את אור
יום הקדוש הנורא והיום בכל ימות השנה, ורק
ביום הכיפור עיצומו של יום הכיפורים נותן כח
לבני אדם לסבול את גודל קדושתו, אמנם בשאר
הימים לא יכלו לעמוד בגודל הארת קדושת יום
הכיפורים.

(פרשת אחרי לסעודה שלישית, בד"ה וידבר)

המשכת אור קדושת יום הכיפורים יכולים לסבול רק ביום הכיפורים

ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל
בא בכל עת אל הקדש (ויקרא טז, ב)

יש לכוון את דברי הכתוב, שהזהיר משה רבינו
את אהרן אחיו, 'ואל יבא בכל עת אל הקדש',
שלא ימשיך בכל עת לכל ימות השנה את קדושת
יום הכיפורים, כי אין ביכולת לסבול קדושת זה
היום והארת אורו בלתי ביום הכיפורים עצמו,
ולכן הזהירו שלא ימשיך את קדושת האור לשאר
ימות השנה כאשר עשו נדב ואביהו בניו, שעל ידי
זה כלתה נפשם ופרחה נשמתם.

וזהו שאמר (ויקרא טז, ג) 'בזאת יבא אהרן אל
הקדש', זאת היא מידת המלכות (זוה"ק ח"ג ל),
ומורה על יום הכיפורים בו מאיר מידת המלכות,
אז יכולים לסבול את אור הקדושה של זה היום.

(פרשת אחרי לסעודה שלישית, בד"ה וידבר)

ליקוטי ופניני מים רבים חכמי רומניה וגאוניה

ליקוטי פנינים דברי תורה אשר אסף לקט וכתב והוסיף
מדייליה הגה"צ רבי יצחק מאיר מארילוס זצ"ל אב"ד
מיהאלען, באקוי ולבסוף ימיו רבה של בוקרשט

המורמים בעם שבקרב בני ישראל נחשבים עוונותיהם ביתר חומר לפי שחוטאים כאשר השכינה חופפת עליהם

וכפר על הקדש מחטאות בני ישראל ומפשעיהם לכל חטאתם וכן יעשה לאהל
מועד השכן אתם בתוך טמאותם (ויקרא טז, טז)

פירש רש"י, אף על פי שהם טמאים שכינה ביניהם. הגאון ר' יצחק קונשטאדט
זצ"ל האב"ד דק"ק ראדיוויטץ כתב (לוח ארז פרשת אחרי בד"ה וכפר) לבאר בזה, על פי
מה שדרשו חכמינו זכרונם לברכה (בבא מציעא לג:) על הפסוק (ישעיה נח, א) 'הגד לעמי
פשעם ולבית יעקב חטאתם': "הגד לעמי פשעם", אלו תלמידי חכמים, ששגגות
נעשות להם כזדונות, ולבית יעקב חטאתם, אלו עמי הארץ, שזדונות נעשות להם
כשגגות. והטעם בזה, יען שהתלמיד חכם עוסק בתורה, ואמרו חכמינו ז"ל (תמיד
לב): "היושב ושונה שכינה כנגדו", ואמרו עוד חכמינו זכרונם לברכה (ברכות ח): "מיום
שנחרב בית המקדש, אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה",
ואמרו עוד (כתובות קא:): "המהנה תלמידי חכמים מנכסיו מעלה עליו הכתוב כאילו
מדבק בשכינה", וכעין זה מובא בכמה ממאמרי חכמינו זכרונם לברכה, וזאת כי כבוד
ה' חופף על התלמיד חכם, וכשחוטא הוא כשלון גדול, על דרך הכתב (שיר השירים א, יב)
'עד שהמלך במסבו', ודרשו חכמינו זכרונם לברכה (שבת פח:): בעוד שמשה רבינו היה
בהר לקבל הלוחות עשו ישראל את העגל, והיינו שערכו את חטאם בהיותם מסובים
על שולחן המלך, שזה הוא תוספת החטא.

בזה כתב לבאר כוונת הכתוב 'וכפר על הקדש', היינו על אלו שצריכים להיות
זהירים ביותר להיות קדושים יותר, מטמאות בני ישראל' אלו אנשים הבינונים, אשר
אינם בגדר קדושים, וטעם הדבר 'ומפשעיהם לכל חטאתם', באשר מה שנחשב לבני
ישראל הפשוטים רק לחטאת ולשגגה, הרי נחשב אצל קדשי בני ישראל לפשע, וזאת
משום שהם מדובקים בתורה וממילא הינם דבקים בשכינה.

ואמר עוד 'וכן יעשו', אשר אם האדם עושה את הטוב ואת הישר בעיני ה', כי 'כן'
מתפרש בלשון (במדבר כז, ז) 'כן בנות צלפחד דוברות', או אז הוא נעשה 'לאהל מועד',
שהוא ארבע אמות של הקדוש ברוך הוא, שהוא נעשה לאהל של הקדוש ברוך הוא.

אכן, אם יקום האדם ויאמר, שהרי חכמינו זכרונם לברכה (סוטה ג) אמרו, אין אדם
עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות, והרי אין השכינה שורה אלא על חכם
(שבת צב:), ואם כן בשעת החטא אין שייך לומר שהוא בבחינת 'עד שהמלך במסבו', כי
כבר אין המלך מלכו של עולם שוכן אתם, על זה אמר 'השוכן אתם בתוך טמאותם',
אשר אף על פי שהם טמאים, שכינה ביניהם כדברי רש"י, ומפני זה גדול עוונותיהם
של הקדושים אשר בעם, הצריכים כפרה ביותר.

בכל חטא שבין אדם לחבירו יש גם כן חטא כלפי השם יתברך שציווה שלא לעשות כן

כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו (ויקרא טז, ל)

הגאון רבי דוד מאשקאוויטש זצ"ל מנאסויד בספרו גלילי זהב (פרשת אחרי בד"ה כי
ביום הב') ביאר בזה, על פי מאמר הכתוב (במדבר ה, ה) 'איש או אשה כי יעשו מכל חטאת
האדם למעול מעל בה', כי כל 'חטאת האדם' שחוטא האדם אפילו עניינים שבין אדם
לחבירו, יש בו גם משום מעילה כנגד הקדוש ברוך הוא, אשר הוא ציווה על הדבר.

פניני "יד יוסף" - המשך

על ידי שיבקש האדם להשיג הדעת הנכון ויכול להיות מובדל מכל התאוות הרעות

דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו (ויקרא יט, ב)

הנה בכדי שיוכל האדם לעבוד עבודת השם יתברך במוחין דגדלות ולדבק עצמו בתורה הקדושה, להתקשר ולהתייחד באורו ברוך הוא בייחוד נפלא, ולדבק עצמו בכל ענין ותעצומות בהמשכת אור חיות הקודש, אי אפשר רק על ידי שיהיה לו דעת נכון להפריש ולהבדיל בין הקודש ובין החול, כמאמרם ז"ל (ירושלמי ברכות פ"ה ה"ב) שאם אין דעת הבדלה מניין, כי עיקר התועלת לבוא לידי תכלית השלם בעבודת הבורא יתברך ובתורתו, הוא על ידי הדעת והבינה.

וזהו שאמר הכתוב 'דבר אל כל עדת בני ישראל', עד"ת אתוון דע"ת, היינו שידבר אל בני ישראל שיכונו ויטהרו מחשבותיהם וחושיהם בדעת נכון בבינה והשכל, 'ואמרת אליהם קדושים תהיו', כי על ידי שיתעוררו לבקש ולחפש אחר הדעת הנכון, על ידי זה יוכלו להיות מופרשים ומובדלים מתאוות הרעות הנאחזות בשורש הרע מקור הקליפות, ויהיו קדושים בתכלית.

(פרשת קדושים לסעודה שלישית, בד"ה דבר)

*

על ידי שהאדם מקדש את עצמו משפיע עליו הקדוש ברוך הוא מקדושתו אין סוף וגבול

קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם (ויקרא יט, ב)

נראה לפרש בזה, על פי מאמרם ז"ל (שבת קד.): "הבא ליטהר, מסייעין אותו", וזהו שאמר הכתוב 'קדושים תהיו', על ידי שתתקדשו, ישריש אותם הבורא ברוך הוא לשורש הקדושה, 'כי קדוש אני ה' אלקיכם', היינו כי לקדושתו יתברך ויתעלה אין שיעור וערך בלתי קץ ובלתי מוגבל, ולכן יוכל לסייע אותם מן השמים לחופף עליהם בגודל אור הקדושה, ולהעלותם מעלה מעלה.

(פרשת קדושים לסעודה שלישית, בד"ה דבר)

ליקוטי פניני מים רבים חכמי רומניה וגאונים

אמר הכתוב שכל אחד ישיב 'אשמו בראשו', פירוש, שיתלה האשם בו בעצמו, ואז כל אחד ישתדל לפייס את חברו.

זה הוא הפירוש בדברי הכתוב 'כי ביום הזה יכפר', השם יתברך מכפר ביום הכיפורים לכל חטאי בני ישראל, אבל 'עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם', עליהם מוטל גם כן לפייס איש את רעהו, או אז 'לפני ה' תטהרו', יטהר אתכם הבורא יתברך גם כנגד מה שזלזלו בכבודו יתברך.

*

בקיום המצוות יש להיזהר שלא להגיע לכלות הנפש

אלה המצוות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם (ויקרא יח, ה)

יש לומר הכוונה, שיעשה האדם את המצוה, באופן זה שישאר בחיים, ולא עד כלות הנפש.

*

עיקר המטרה לחיות כיהודי ולא רק להתנהג עמו אחר מיתתו כיהודי ירא וחרד

אלה המצוות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם (ויקרא יח, ה)

הרב מתתיהו יחזקאל גוטמאן ז"ל מבהושי הביא בספרו עונג שבת (פרשת קדושים בד"ה אלה), שיש לפרש דברי הכתוב, כי ישנם אנשים אשר בחייהם עושים כל העולה על רוחם, אמנם אחרי מותם, רוצים להיקבר על ידי תלמידי חכמים וצדיקים ויראי שמים, שיאמרו קדיש אחריהם, ויספידום ברוב הספד, לומר עליהם משניות, ועל מידה זו אמר הכתוב 'אלה המצוות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם', בעוד שהוא בחי חיותו ישכיל לעשות כן, ולא יחשוב שיצא ידי חובתו בכך שיבקש לומר עליו כן אחר מיתתו.

והביא בזה כי פעם הגיע יהודי אל הרה"ק רבי יהושע מבעלזא ז"ל ואמר לו, כי הוא מבקש לזכות למות כיהודי, השיב לו הרה"ק רבי יהושע מבעלזא ז"ל, כי למות כיהודי זה אינו תכלית העיקר, כי אף בלעם הרשע ביקש כן באמרו (במדבר כ"ג): 'תמות נפשי מות ישרים', אמנם העיקר הוא לזכות לחיות כמו יהודי, ולא רק למות כמו יהודי.

וחשבתי להוסיף להמליץ בזה, כי לשון הכתוב 'ישרים' הוא ראשי תיבות 'יהא ש'מיה ר'בה מ'ברך, היינו שהיה מבקש כי אחרי מותו יאמרו אחריו קדיש, וכן להתנהג עמו לאחר מיתתו כיהודי ירא וחרד, אך זה אינו העיקר, אלא העיקר הוא לחיות כיהודי ירא וחרד, וחי בהם.

נמצא שבכל עבירה שבין אדם לחבירו, יש בה גם כן עבירה שבין אדם למקום, וצריך איפוא לשוב לה' בתשובה שלימה גם על מה שחטא בזה העניין נגד המקום ברוך הוא.

בזה ביאר את דברי הכתוב 'כי ביום הזה יכפר', אף על פי שיעצומו של יום מכפר (רי' יומא פה:), מכל מקום 'עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם', שצריכים לשוב בתשובה שלימה על מה שחטאתם בעניינים שבין אדם לחבירו, ויחד עם זאת 'לפני ה' תטהרו', שלא תחשבו שמאחר שנטהרתם מהעבירות שבין אדם לחבירו, שוב אין צורך עוד ליום הכפורים שיכפר, אלא 'לפני ה', את אותו החלק שהכעסותם בזה החטא שבין אדם לחבירו, אף את המקום ברוך הוא 'תטהרו', תזכו לטהר את עצמכם בזה על ידי יום הכיפורים.

וכתב עוד לפרש בזה מה שאנו אומרים בסדר הוידי ביום הכיפורים: "על חטא שחטאנו לפניך בגזל" וכן מזכירים בכל החטאים כולם 'אל חטא שחטאנו לפניך', ולכאורה תיבת 'לפניך' מיותרת היא. רק הכוונה, שתכפר לנו על אותו החלק שחטאנו לפניך באותן העניינים, ועל אותו החלק שחטאנו לחברינו בעניינים אלו, נרצה את חברינו.

*

החוטא כלפי חבירו נחשב כחוטא כלפי השם יתברך כי נברא האדם בצלם האלקים

כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו (ויקרא טז, ל)

כתב הגאון רבי דוד מאשקאוויטש זצ"ל מנאסויד (גלילי זהב פרשת אחרי בד"ה כי ביום הג') לבאר בזה, באשר אחר שחטא האדם נגד חבירו בחטאים שבין אדם לחבירו, הנה לא ידמה החוטא ויאמר בעצמו, כי מה בכך שחטא נגד קרוב מחומר, כי בזה מעל בה', שהרי האדם נברא בדמות דיוקנו של הקדוש ברוך הוא, שנאמר (בראשית א, כו): 'ויברא אלקים את האדם בצלמו', ונאמר (דברים כא, כג): 'כי קללת אלקים תלו', וברש"י: "זלזולו של מלך הוא, שאדם עשוי בדמות דיוקנו", נמצא כי בעתם הדבר שמבזה את האדם, הרי הוא כמבזה את הקדוש ברוך הוא.

על פי זה כתב לפרש את דברי הפסוק (במדבר ה, ה - ו): 'איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם וגו' והשיב את אשמו בראשו', שעל פי הרוב נמנעים מלהתפייס זה אצל זה, בעבור שכל אחד תולה האשם בחבירו, לכך

אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה העומדים בין פים ובין פישתה המקום ירחם עליהם ויציאם מצרה לרחוקה ומאפלה לאורה ומשעבוד לגאולה השתא בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן

וי"ל ע"י מכון 'שם ושארית' בוטשעטש © כל הזכויות שמורות

להערות והארות, תרומות והנצחות, וכן לקבלת העלון במייל ניתן לפנות לכתובת מייל: MECHON2324@GMAIL.COM